

Ενημερωτικό Δελτίο

Τόμ. 26 (2001)

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΚΝΕ

doi: [10.12681/news.245](https://doi.org/10.12681/news.245)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΚΝΕ. (2009). *Ενημερωτικό Δελτίο*, 26, 48–60.
<https://doi.org/10.12681/news.245>

Τα Σεμινάρια του ΚΝΕ

Aπό το 2001 το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών εγκαινίασε τακτικές εσωτερικές σεμιναριακές συναντήσεις στις οποίες μέλη του Ινστιτούτου, φιλοξενούμενοι ερευνητές, εξωτερικοί συνεργάτες και επισκέπτες παρουσιάζουν την τρέχουσα έρευνά τους σε ένα κλίμα ανοικτού διαλόγου με στόχο την ανταλλαγή απόψεων, την αλληλοενημέρωση, τη δοκιμή νέων ιδεών και την κριτική της εν εξελίξει έρευνας. Στις συναντήσεις μετέχουν τα μέλη των ανθρωπιστικών Ινστιτούτων του ΕΙΕ, των ερευνητικών Κέντρων της Ακαδημίας Αθηνών και του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών και συνάδελφοι από τα Πανεπιστήμια της περιοχής των Αθηνών.

Κατά το πρώτο έτος των σεμιναρίων του ΚΝΕ πραγματοποιήθηκαν οι εξής συναντήσεις:

2 Φεβρουαρίου 2001

Πασχάλης Κιτρομηλίδης, *Κυπριακή λογοισύνη 1571-1878. Μεθοδολογικά, προσωπικά και ερμηνευτικά ζητήματα.*

23 Φεβρουαρίου 2001

Sorin Stefan Gorovei, *Relations gréco-roumaines (XVe-XVIIIe s.). Amorce de recherches à venir.*

23 Μαρτίου 2001

Λεωνίδα Καλλιβρετάκης, *Ζητήματα διοικητικής ιστορίας των νήσων του Αιγαίου (13ος-19ος αι.).*

4 Μαΐου 2001

Olga Ciscaci, *Ο Χρύσανθος Νοταράς στην πολιτική ζωή των ρουμανικών χωρών.*

12 Οκτωβρίου 2001

Δημήτρης Δημητρόπουλος, *Προστατιστικές μαρτυρίες για τον πληθυσμό των νησιών του Αιγαίου. Ζητήματα αξιοπιστίας και επεξεργασίας των πηγών.*

19 Οκτωβρίου 2001

Grigori Arsh, *Ο Αλή Πασάς και η Ρωσία. Νέες πηγές από τα Ρωσικά Αρχεία.*

7 Δεκεμβρίου 2001

Τζελίνα Χαρλαύτη, *Καπιταλισμός της Διασποράς;*

Chiara Betta, *Comparing trade diasporas: Baghdadi Jews and Parsis in Shanghai, 1843-1931*

Ιωάννα Πεπελάση – Μίνουλου, *Η επιχειρηματικότητα της ελληνικής Διασποράς. Μια συγκριτική και μεθοδολογική ανάλυση (18ος-20ός αι.)*

Ζητήματα Ιστορίας του ελληνικού νησιωτισμού στους νεώτερους χρόνους **Υπεύθυνος: Σπύρος Ι. Ασδραχάς**

Τα μείζονα προβλήματα που πρόκειται να αντιμετωπιστούν συνίστανται στη σχέση ανάμεσα στο δημογραφικό και πλουτοπαραγωγικό δυναμικό των νησιών, στους μηχανισμούς αναπλήρωσης των δυσαναλογιών που υπάρχουν σ' αυτά τα δυο μεγέθη, ανάμεσα στους οποίους, οι τύποι ναυτικής ή άλλης, κατ' εξοχήν οικονομικής, διακίνησης. Τα ελληνικά νησιά μέσα στην ευρεία διαχρονία του σχεδίου γνώρισαν διαφορετικές εντάξεις σε εξουσιαστικά και συνάμα πολιτισμικά μορφώματα: συνεπώς, τα νησιά αποτελούν πεδίο πολιτισμικών ωσώσεων με έκδηλη τη διαιώνιση και προσαρμογή αρχέτυπων χαρακτήρων, θεσμικών, οικονομικών, θρησκευτικών και λατρευτικών. Έτσι η ιστορία των κυριαρχιών, ιδίως «λατινικών» και οθωμανικών, μετατρέπεται σε μία ιστορία δεξιώσεων από την πλευρά των τοπικών κοινωνιών και όχι σε μία ιστορία των κατακτήσεων. Τούτο σημαίνει ότι το νησιωτικό παράδειγμα προσφέρεται σε μία ιστορία που προσπαθεί να κατανοήσει τους μηχανισμούς της κατάκτησης, όπως αυτοί ισχύουν στο πεδίο των κατακτημένων, και γενικότερα στην κατανόηση της μεθόδου με την οποία πραγματώνονται τα φαινόμενα εκπολιτισμού και μάλιστα εκφράζονται από τους δέκτες της πολιτισμικής διαδικασίας, δηλαδή τους κατακτημένους.

Τα νησιά παρά τις ομοιογένειες που υποδεικνύει η γεωγραφία τους, δεν αποτελούν ταυτόσημες κοινωνικές και οικονομικές επιμέρους ενότητες, όσο και αν ορισμένα στοιχεία, ιδίως της οικονομίας τους, επαναλαμβάνονται με διαφορετική κατανομή από το ένα νησί στο άλλο: για παράδειγμα, η αγροτική και κτηνοτροφική σταθερή, η ναυτική διακίνηση, η αντίθεση, στα μεγαλύτερα απ' αυτά, ανάμεσα στην παραλία και στην ενδοχώρα, η κλιμάκωση των πληθυσμικών συγκεντρώσεων, η συγκρότηση των εσωτερικών ηγεμονιών συνιστούν ορισμένα από τα θέματα που ανήκουν στο γενικότερο ζήτημα των αρχέτυπων χαρακτήρων του νησιωτισμού. Συνέκδρομο αυτής της πολυμορφίας είναι το πρόβλημα της κεντρικότητας ή του άκεντρου του νησιωτισμού με αυτονόητη την αναφορά στη σύνδεσή του με την ηπειρωτική παραλία.

Εθνικισμός: Ιστορία και θεωρία

Υπεύθυνος: Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

Το μεταπτυχιακό σεμινάριο "Εθνικισμός: Ιστορία και θεωρία" είναι ενταγμένο στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτικής Επιστήμης και Κοινωνιολογίας του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το φθινοπωρινό εξάμηνο του 2001 διεξάχθηκε στο Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών ως ανοικτό σεμινάριο, προσιτό και σε άλλους ενδιαφερόμενους ερευνητές. Αντικείμενο του σεμιναρίου είναι η κριτική μελέτη του εθνικισμού με την εξέταση αντιπροσωπευτικών παραδειγμάτων των εκδηλώσεων του φαινομένου σε ποικίλα κοινωνικά περιβάλλοντα και με την ανάλυση και αποτίμηση των τρεχουσών ερμηνευτικών προτάσε-

ων και συζητήσεων. Η θεματολογία του σεμιναρίου αναφέρεται στο πρόβλημα των ορισμών, στην ιστορικότητα των εθνών και επίσης περιλαμβάνει μεταξύ άλλων, την εξέταση ζητημάτων όπως εθνικισμός και πολιτική φιλοσοφία, εθνικισμός και κοινωνική αλλαγή, εθνικισμός και πολιτισμός κ.λπ. Ιδιαίτερη έμφαση κατά τον εφετινό κύκλο των συζητήσεων δόθηκε στην εξέταση της περί εθνικισμού βιβλιογραφίας κατά τον εικοστό αιώνα με ζητούμενο τον απεγκλωβισμό της προσέγγισης προς το θέμα από τους τρέχοντες θεωρητικούς συρμούς και την ανάδειξη του ιστορικού βάθους του σχετικού επιστημονικού προβληματισμού. ■

Τα Σεμινάρια της Ερμούπολης, 2001 **(5 Ιουλίου – 14 Ιουλίου 2001)**

Το Επιστημονικό και Μορφωτικό Ίδρυμα Κυκλάδων (ΕΜΙΚ) οργάνωσε κι εφέτος, για δέκατο έβδομο χρόνο, τα Σεμινάρια της Ερμούπολης, από την Πέμπτη 5 Ιουλίου έως το Σάββατο 14 Ιουλίου, με την επιστημονική και οργανωτική συνεργασία του ΚΝΕ/ΕΙΕ. Στη διοργάνωση της 17ης περιόδου των Σεμιναρίων συμμετείχαν, με επιστημονική και οικονομική υποστήριξη, το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, και το Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS). Το πρόγραμμα των εκδηλώσεων Ιουλίου 2001 περιελάμβανε Σεμινάρια Εργασίας, Σεμιναριακές Διαλέξεις, Ερευνητικές Προτάσεις και Ερευνητικούς Απολογισμούς.

Τα Σεμινάρια της Ερμούπολης 2001 ενισχύθηκαν οικονομικά από το Υπουργείο Πολιτισμού, την Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων (ΤΕΔΚ) Νομού Κυκλάδων.

5-6 Ιουλίου

Σύνορα, Δίκτυα, χώρος / Frontières, Réseaux, Espace

Ελληνογαλλική Συνάντηση

Centre de Recherches Néohelléniques / Fondation Nationale de la Recherche Scientifique (CRN/FNRS) Laboratoire de démographie historique / École des Hautes Études en Sciences Sociales (LDH/EHESS).

Οργάνωση: Maroula Sinarellis, LDH/EHESS.

7 Ιουλίου

Ζητήματα ιστορίας και φιλοσοφίας της τεχνολογίας

Διατμηματικό Πρόγραμμα ΕΜΠ-Πανεπιστημίου Αθηνών: Ιστορία και Φιλοσοφία των Επιστημών και της Τεχνολογίας.

Συντονισμός: Αριστείδης Μπαλτάς, Χαράλαμπος Κόκκινος.

Χαράλαμπος Κόκκινος, Εισαγωγή στη Φιλοσοφία της Τεχνολογίας: από τον Μαρξ ώς τις μέρες μας. Γιάννης Νιάδας, Η Τεχνική ως Γνώση. Από την "καθαρή" πράξη στον μηχανισμό.

νοτεχνικό σχεδιασμό. Νίκος Πλεύρης, Προς μια νεο-φαινομενολογική ερμηνευτική των τεχνημάτων: Η περίπτωση Borgmann. Αριστοτέλης Τύμπας (Georgia Institute of Technology), Από το εφευρετικό πνεύμα στην υπολογιστική τεχνική: Δόκτωρ Χ. Κλαύδιος, μια διαρκής απόλυση και πρόσληψη. Άρτεμις Γιάγκου (Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Δίνοντας μορφή στην τεχνολογία της καθημερινότητας: η περίπτωση της ραδιοφωνικής συσκευής. Δημήτρης Βογιατζής, Στρατιωτική τεχνολογία/βιομηχανία στην Ελλάδα του μεσοπολέμου.

Συζήτηση: Για ένα γνωσιοθεωρητικό πλαίσιο του τεχνολογικού φαινομένου. Αριστείδης Μπατάς (αν. καθ. ΕΜΠ), Παντελής Νικολακόπουλος, (επ. καθ. ΕΜΠ), Χριστίνα Αγριαντώνη (ΚΝΕ/ΕΙΕ).

9-10 Ιουλίου

Οικολογικό Εργαστήρι

Το Περιβάλλον, η ανάπτυξη, το κράτος Ο λόγος του οικολογικού κινήματος

Συντονιστές: Λ. Λουλούδης, Σ. Παπασπηλιόπουλος, Γ. Σακιώτης.

Συζητούν οι: Ντίνα Βαΐου (αν. καθηγήτρια ΕΜΠ), Κ. Βασιλάκης (βιολόγος περιβάλλοντος), Ν. Δεμερτζής (αν. καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών), Ειρήνη Δρανδάκη (γεωλόγος Ι.Γ.Μ.Ε.), Λ. Λουλούδης (αν. καθηγητής Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών), Θ. Νάντσου (βιολόγος WWF), Γ. Μπάλλιας (νομικός περιβάλλοντος), Ν. Μπεόπουλος (αν. καθ. Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών), Τ. Νικολόπουλος (καθηγητής ΤΕΙ Μεσολογγίου), Ι. Παπαδόπουλος (διδάκτωρ φιλοσοφίας δικαίου), Ι. Παρασκευόπουλος (“Πράσινη Πολιτική”), Σπ. Παπασπηλιόπουλος (οικονομολόγος), Γ. Σακιώτης (διδάκτωρ περιβάλλοντος), Γ. Στάμου (καθηγητής Α.Π.Θ.), Γ. Σχίζας (περιοδικό Οικοτοπία), Μάριος Χαϊνταρλής (νομικός περιβάλλοντος).

11 Ιουλίου

Απασχόληση και ανεργία στην Ευρώπη

Συντονισμός: Χάρη Συμεωνίδου (Ινστ. Κοινωνικής Πολιτικής ΕΚΚΕ).

Απόστολος Δεδουσόπουλος (καθηγητής, Πάντειο Πανεπιστήμιο), Ανεργία και πολιτικές απασχόλησης στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Πέτρος Ρυλμόν (επιστημονικός σύμβουλος ΙΝΕ/ΓΣΕΕ), Ανταγωνιστικότητα και απασχόληση στην ελληνική οικονομία. Λίλα Λεοντίδου (καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αιγαίου), Εργασία και κοινωνικός αποκλεισμός στα σύνορα της Ευρώπης. Γεωργία Πετράκη (λέκτορας, Πάντειο Πανεπιστήμιο), Πόλεις εργασίας: η περίπτωση του Λαυρίου. Μανώλης Χρυσάκης (Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής ΕΚΚΕ), Αξιολόγηση των εθνικών σχεδίων δράσης για την απασχόληση 2000-2001: μια προσέγγιση των επίσημων στατιστικών στοιχείων για την Ελλάδα. Χάρη

Συμεωνίδου (Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής, ΕΚΚΕ), Η κατανομή της απασχόλησης στην αγορά εργασίας και στο νοικοκυριό.

11-12 Ιουλίου

Λογοτεχνία και Αριστερά, 1940-1980

Συντονισμός: Αλέξης Πολίτης.

Εισηγητές: Αγγέλα Καστρινάκη (Πανεπιστήμιο Κρήτης), Στοιχεία για τη ρητορική της αριστεράς στη λογοτεχνία του εμφυλίου. Γλυκερία Καλαϊτζή (ΑΠΘ), Θεατρικά πρότυπα της αριστεράς στη δεκαετία 1940-1950. Μίλτος Πεχλιβάνος (ΑΠΘ), Οι πρώτοι αναγνώστες της Λέσχης. Τεκμήρια για την ιστορία της πρόσληψης. Γιάννης Παπαθεοδώρου (ΑΣΚΙ), Διανόηση και κομματική στράτευση: ο Μάνος Σιμωνίδης του Στρατή Τσίρκα. Κέλλη Δασκαλά (Πανεπιστήμιο Κρήτης), Οι Ακυβέρνητες Πολιτείες του Τσίρκα και το Αλεξανδριανό Κουαρτέτο του Ντάρελ.

Σχολιαστές: Αλέξανδρος Αργυρίου, Μιμικά Κρανάκη.

Εισηγητές: Ελισάβετ Κοτζιά (κριτικός λογοτεχνίας), Η υπονόμηση του σοσιαλιστικού ρεαλισμού. Τάκης Καγιαλής (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο), Η μοντέρνα ποίηση, το κοινό και η αριστερή κριτική: η περίπτωση του "Άξιον εστί". Νίκος Δαββέτας (ποιητής), Εικόνες του εμφυλίου στον Αναγνωστάκη, τον Παυλόπουλο και τον Σινόπουλο. Δημήτρης Παπανικολάου (Πανεπιστήμιο του Λονδίνου), Η λογοτεχνία της χειρονομίας, 1967-1975. Σταύρος Ζουμπουλάκης (διευθυντής περ. Νέα Εστία), Οι 'δικοί μας' και οι 'άλλοι' στο έργο του Μάριου Χάκκα. Αλέξης Πολίτης (Πανεπιστήμιο Κρήτης), 'Φύσα θάλασσα πλατιά': ο Διονύσης Σαββόπουλος και η γενιά του. Μιμικά Κρανάκη, Γράφοντας στην εποχή της Κατοχής και του Εμφυλίου.

Συζήτηση με τη συμμετοχή της Μιμίκας Κρανάκη και του Αλέξανδρου Αργυρίου.

13-14 Ιουλίου

Η Ηθική της πληροφορίας

Συντονιστής: Γιώργος Παπαγούνος (Πανεπιστήμιο Κρήτης).

Συζητούν οι: Δημοσθένης Αγραφιώτης (Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας), Ελένη Ασκητοπούλου (Πανεπιστήμιο Κρήτης), Τάσος Γερμενής (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας), Κατερίνα Δασκαλάκη (δημοσιογράφος), Φωτεινή Ζήκα (Deree College), Θανάσης Καραβάτος (Α.Π.Θ.), Κώστας Κριμπάς (Πανεπιστήμιο Αθηνών), Στέλιος Ορφανουδάκης (Πανεπιστήμιο Κρήτης), Βασίλης Παναγιωτόπουλος (ΚΝΕ./ΕΙΕ), Θεωδωρής Ρουσόπουλος (δημοσιογράφος), Ίων Σιώτης (ΕΙΕ), Βασίλης Σπυρόπουλος (ΤΕΙ Αθήνας).

Σύνορα, Δίκτυα, Χώρος

Τα σεμινάρια του φετινού Ιουλίου άρχισαν με μια ελληνογαλλική συνάντηση ερευνητών απο το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών (προγράμματα "Ιστορικής Μελέτης των Οικισμών της Ελλάδας" και "Ιστορίας των Επιχειρήσεων και Βιομηχανικής Αρχαιολο-

γίας”) και από το Εργαστήριο Ιστορικής Δημογραφίας της École des Hautes Études en Sciences Sociales (LDL/ EHESS). Η συνάντηση ήρθε σαν συνέχεια της συνεργασίας ανάμεσα στα δύο ερευνητικά κέντρα, η οποία είχε ξεκινήσει με τα Σεμινάρια της Ερμούπολης του 1992. Αντικείμενο έρευνας ήταν ο Αιγαιακός χώρος του 17ου-19ου αι. με έμφαση στην κοινωνική κατασκευή του, στους τρόπους με τους οποίους οι νησιωτικοί πληθυσμοί διαμορφώνουν τις δραστηριότητες, τα δίκτυα των σχέσεών τους και τις αντιλήψεις τους για το χώρο.

Κεντρικά θέματα της συνάντησης αποτέλεσαν οι έννοιες των Συνόρων, των Δικτύων και του Χώρου στο ευρύτερο μεσογειακό πλαίσιο, με παραδείγματα από το χώρο της οθωμανικής Αυτοκρατορίας, των νησιών του Αιγαίου, της Γαλλίας και της Ιταλίας.

Στις ανακοινώσεις διερευνήθηκε η έννοια των συνόρων, ως φυσικό όριο και ως επινοημένη κατηγορία, τα δίκτυα που συνάπτουν τα άτομα και οι κοινωνικές ομάδες μέσα από την αγορά εργασίας, τις γαμήλιες στρατηγικές και τις μεταναστεύσεις, καθώς και η κατασκευή τοπικών ή κοινωνικών ταυτοτήτων με βάση μια ποικιλία γεωγραφικών αναφορών.

Μίλησαν με έμφαση στην έννοια των δικτύων οι ερευνητές Μ. Συναρέλλη (LDL/ EHESS), με θέμα "Identité sociale, identité spatiale, formes de pratiques sociales en mer Égée, Δ. Δημητρόπουλος (KNE/EIE) "Les sociétés insulaires de l'Égée au temps de la domination ottomane: routes communes et trajectoires séparés", Εύη Ολυμπίου (KNE/EIE), "La formation de l'agglomération insulaire: le cas de Patmos au temps de la domination ottomane", Ε. Σιφναίου (KNE/EIE), "Les entrepreneurs du cycle oléagineux: des insulaires sans frontières?", Maria- Carmen Smyrnalis (EHESS), "Individus- réseaux, espaces en Méditerranée orientale aux XVIIIe-XIXe siècles". Τη δεύτερη μέρα στο πλαίσιο της συνάντησης για το Χώρο μίλησαν οι ερευνητές Maurizio Gribaudi (LDL/ EHESS), "Les formes sociales et leurs dynamiques: la société française du XIXe siècle", Π. Παναγιωτόπουλος, "Les frontières de l'émancipation: la théorie politique face à l'insularité", Sandrine Bertaux (IUE/ LDL), "Qui est Italien? Penser la population et le territoire sous le fascisme" και Μαρία Τσικαλουδάκη (ιστορικός), "Les espaces de pouvoir des infidèles dans la ville ottomane: le cas de la corporation chrétienne des abaci de Philippopoli (1773-1817)". Για το θέμα των συνόρων μίλησαν οι Hervé Le Bras (LDH/ EHESS) με θέμα "L' intérieur de la frontière", η Sabina Loriga (LDL/ EHESS) με θέμα "La frontière individu-société: une critique de la pensée dichotomique", η Εύα Καλπουριτζή (Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών) με θέμα "Transgression des limites: le cas de Maria Galazani, Mykonos 1806", ο Mathieu Loitron (LDH) με θέμα "Espaces partagés, espaces séparés. L'élaboration des frontières dans les réseaux des couples" και ο Διονύσης Τζάκης (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού) με θέμα "Aux frontières de l'Etat grec, 1833-1881: activités, armées et rapports de pouvoir."

Στη συνάντηση συμμετείχαν ερευνητές διαφόρων ειδικοτήτων και προελεύσεων που ανέπτυξαν μεταξύ τους ένα γόνιμο διάλογο ο οποίος θα συνεχιστεί με τη διοργάνωση μιας νέας συνάντησης την ερχόμενη άνοιξη στη Γαλλία και στη συνέχεια με την έκδοση ενός συλλογικού τόμου.

Ευρυδίκη Σιφναίου

Σεμινάριο Συγκριτικής Γραμματολογίας και Ιστορίας των Ιδεών

Συνάντηση Εργασίας

Σύγχρονες τάσεις της Συγκριτικής Φιλολογίας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη

(Αθήνα, ΕΙΕ, 3-4 Σεπτεμβρίου 2001)

Η Συνάντηση εργασίας, με θέμα, "Σύγχρονες τάσεις της Συγκριτικής Φιλολογίας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη", που πραγματοποιήθηκε στις 3 και 4 Σεπτεμβρίου 2001, ήταν η πρώτη εκδήλωση που διοργάνωσε το νεοσύστατο "Σεμινάριο Συγκριτικής Γραμματολογίας και Ιστορίας των Ιδεών" του ΚΝΕ. Στόχος του Σεμιναρίου είναι να θέσει προς συζήτηση ζητήματα έρευνας σχετικά με τη συγκριτική φιλολογία και την ιστορία των ιδεών, μέσα από Συναντήσεις εργασίας, Εργαστηρίων και διαλέξεων, με τη συμμετοχή τόσο Ελλήνων όσο και ξένων επιστημόνων, ειδικά προσκεκλημένων για το σκοπό αυτό. Η έκδοση των εργασιών της κάθε συνάντησης είναι φυσικά προϋπόθεση για τη συνέχιση του επιστημονικού διαλόγου και αποτελεί κεντρικό στόχο του Σεμιναρίου.

Η πρώτη αυτή εκδήλωση επικεντρώθηκε στις τάσεις που κυριαρχούν σήμερα στη συγκριτική φιλολογία, έτσι όπως ο κλάδος αυτός διαμορφώνεται, μελετάται και διδάσκεται στον ευαίσθητο χώρο των Βαλκανίων. Με δεδομένη τη διαγλωσσική και διαπολιτισμική φύση της συγκριτικής φιλολογίας, με διαπιστωμένη πολλές φορές την προσαρμοστικότητα της στις πολιτισμικές εξελίξεις, αλλά και την ευελιξία της κατά τη διαδικασία ερμηνείας του λογοτεχνικού φαινομένου, διαδικασία η οποία αναζητά υλικό και εργασία σε διαφορετικούς εθνικούς χώρους και σε διαφορετικούς κλάδους των ανθρωπιστικών επιστημών, ζητούμενο ήταν να εξεταστεί η παρουσία και η λειτουργία της σε μια γεωγραφική περιοχή με έντονες πολιτικές ανακατατάξεις, εθνικές και πολιτισμικές συγκρούσεις.

Η συνάντηση ξεκίνησε τη Δευτέρα 3 Σεπτεμβρίου, στο αμφιθέατρο "Λεωνίδα Ζέρβας" του ΕΙΕ με την κεντρική ομιλία του Paul Cornea, ομότιμου καθηγητή στο Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου, που είχε θέμα "Οι περιπέτειες του συγκριτισμού στη διάρκεια του 20ού αιώνα". Ο ομιλητής ανέλυσε τους κυριότερους θεωρητικούς προσανατολισμούς που σημειώθηκαν στην ιστορία του συγκριτισμού στην Ευρώπη και στην Αμερική κατά τον 20ό αιώνα, διέτρεξε δηλαδή τις βασικές κατευθύνσεις του κλάδου, οι οποίες συνέπιπταν άλλωστε και με την προσωπική του επιστημονική πορεία.

Οι εργασίες της συνάντησης συνεχίστηκαν την επόμενη μέρα, Τρίτη 4 Σεπτεμβρίου, στη νέα αίθουσα σεμιναρίων του ΕΙΕ. Τις τάσεις που επικρατούν σήμερα στις συγκριτολογικές σπουδές στη Βουλγαρία παρουσίασε η Roumiana Stantchéva, Διευθύντρια Ερευνών στο Ινστιτούτο Βαλκανικών Σπουδών της Σόφιας και Πρόεδρος της βουλγαρικής εταιρείας συγκριτικής φιλολογίας. Αντίστοιχες ομιλίες για τις τάσεις στην Γιουγκοσλαβία παρουσίασε η Jelena Novaković, καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο του Βελιγραδίου, ενώ για την Ελλάδα μίλησε η Άννα Ταμπάκη, αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και φιλοξενούμενη ερευνήτρια στο ΚΝΕ/ΕΙΕ, στην οποία ανήκε η ιδέα και ο σχεδιασμός της Συνάντησης.

Στην επόμενη συνεδρία παρουσιάστηκαν ειδικότερα θέματα, συγκριτολογικής προσέγγισης, που απασχολούν τους μελετητές στην Ελλάδα. Ακούστηκαν οι ακόλουθες ομι-

λίες: Ιωάννα Κωνσταντουλάκη-Χάντζου (καθηγήτρια συγκριτικής φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών): "Du mythe antique au mythe moderne", May Chehab (λέκτορας στο Πανεπιστήμιο της Κύπρου): "Les grands courants de la science moderne (physique relativiste et quantique) et la littérature", Έλενα Κουτριάνου (δρ. συγκριτικής φιλολογίας, Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης): "Intertextuality and the interdisciplinary approach to surrealist literature and painting", Αντιγόνη Βλαβιανού (δρ. συγκριτικής φιλολογίας, CTU Πανεπιστημίου της Dijon): "In situ temporis. Les avatars du temps chez Dino Buzzati (Il deserto dei Tartari, 1940) et Ménéis Koumandaréas (Ο ωραίος λοχαγός, 1982)".

Η συνάντηση ολοκληρώθηκε με συντομότερες παρεμβάσεις, που στόχο είχαν να ενημερώσουν για την εικόνα που παρουσιάζει η συγκριτική φιλολογία στην Ελλάδα σήμερα, έτσι όπως υλοποιείται μέσα από συγκεκριμένα ερευνητικά έργα και πανεπιστημιακά προγράμματα. Στην ενότητα αυτή ο Μίλτος Πεκλιβάνος (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης) παρουσίασε το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών του ΑΠΘ, με κατεύθυνση στη συγκριτική φιλολογία, η Ουρανία Πολυκανδριώτη (ΚΝΕ/ΕΙΕ) μίλησε για ένα ερευνητικό έργο σχετικό με την εξέλιξη και τις μορφές του προσωπικού λόγου από τον 18ο αιώνα (ταξιδιωτική φιλολογία, απομνημονεύματα και αυτοβιογραφίες), ενώ τέλος ο Τάσος Καπλάνης (υποψήφιος διδάκτωρ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης) μίλησε για την κατάσταση των ανθρωπιστικών σπουδών στα πανεπιστήμια της Ελλάδας και του εξωτερικού.

Η συνάντηση είχε πλούσιο ακροατήριο, παρά τη δυσκολία που παρουσίαζε η ημερομηνία πραγματοποίησής της (αμέσως μετά τις καλοκαιρινές διακοπές) ενώ η πολύ ζωντανή συζήτηση που πλαισίωσε την κάθε θεματική ενότητα απέδειξε τελικά τόσο το ενδιαφέρον για την επιστημονική προσέγγιση που προσφέρει η συγκριτική φιλολογία, όσο και για τέτοιου τύπου μικρές αλλά ουσιαστικές συναντήσεις.

Ουρανία Πολυκανδριώτη

Συμπόσιο

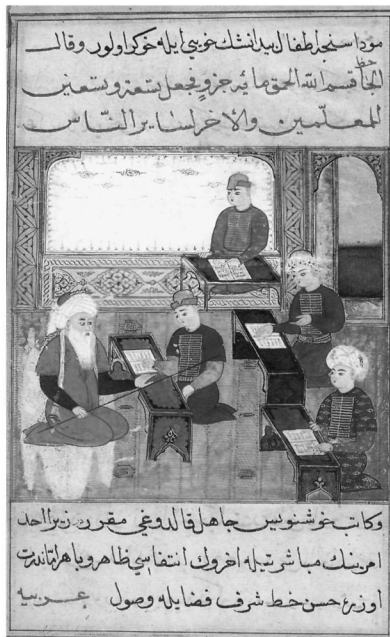
*Science, technology and cultural diversity:
from the Ottoman Empire to the National States*
(Πόλη του Μεξικού, 9-10 Ιουλίου 2001)

Το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών (Πρόγραμμα "Ιστορία και Φιλοσοφία των Επιστημών") συνεργάζεται από το 1997 με το Laboratoire Techniques, Territoires et Sociétés της École Nationale des Ponts et Chaussées (Γαλλία) με θέμα τη διάδοση της

τεχνολογίας και των επιστημών στο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου. Στη συνεργασία προστέθηκε από το 1999 το IRCICA (Research Centre for Islamic History, Art and Culture) που εδρεύει στην Κωνσταντινούπολη.

Ένας από τους καρπούς της συνεργασίας αυτής υπήρξε το Συμπόσιο "Science, technology and cultural diversity: from the Ottoman Empire to the National States" το οποίο οργανώθηκε στο πλαίσιο του XXI International Congress of History of Science (8-14 Ιουλίου, Πόλη του Μεξικού).

Οι επιστήμες και η τεχνολογία στην Οθωμανική Αυτοκρατορία ακολουθούν διάφορες και διαφορετικές πολιτισμικές παραδόσεις: την ισλαμική την οποία διατηρούν οι Άραβες της αυτοκρατορίας και την οποία κληρονομούν οι Τούρκοι οθωμανοί αλλά και οι εξισλαμισμένοι πληθυσμοί (Βόσνιοι, Αλβανοί), τις παραδόσεις χριστιανικών πληθυσμών της Ανατολής και των Βαλκανίων (π.χ. τα ελληνικά Σχολεία όπου διδασκόταν η νεωτερική επιστήμη) και τις συμβολές των ντόπιων και των νεοαφικθέντων Εβραίων. Η γεινίαση της αυτοκρατορίας με τα ευρωπαϊκά κράτη σύντομα την έφερε σε επαφή με αλλότριες επιστημονικές και τεχνολογικές παραδόσεις οι οποίες διείσδυσαν στον οθωμανικό κόσμο. Σκοπός των διοργανωτών του Συμποσίου ήταν να δοθούν εικόνες αυτού του μωσαϊκού από ερευνητές διαφορετικών χωρών και ειδικοτήτων. Το πρόγραμμα Συμποσίου αποδίδει αυτή την προσπάθεια:

Gabor Agoston (ΗΠΑ) "Ottoman and European Military Technology, 1450-1800: a comparison", Μιχάλης Ασημακόπουλος – Γιάννης Αντωνίου (Ελλάδα) "State and professional identity : the rising of the engineers in the new Greek State", Φωτεινή Ασημακοπούλου (Ελλάδα) – Κώστας Χατζής (Γαλλία) "Les élèves grecs dans les Grandes Écoles en France au XIXe siècle", Salim Aydüz (Τουρκία) "The Development of the Ottoman Artillery during the Reign of Sultan Selim I (1512-1520)", Cemil Aydin (ΗΠΑ) "Historiography on Ottoman Science and the Ideology of Turkish Modernization: an overview of the History of Science Literature in Turkey", Yakup Bektas (ΗΠΑ) "Technology and Cultural Diversity in the 19th Century Ottoman Empire", Ιόλη Βιγγοπούλου (Ελλάδα) "Un alchimiste vagabond en Europe et le Proche Orient au XVIIe siècle", Atilla Bir (Τουρκία) "The Work on Vertical Sundials of Mehmed Said Efendi (1737)", Sonja Brentjes (Γερμανία), "Renegates and Missionaries as minorities in the transfer of knowledge between Western and the Ottoman Empire in the 16th and 17th Centuries", Patrice Bret (Γαλλία) "Transfert et adaptation : Les origines du télégraphe optique en Égypte, de Bonaparte à Mehmet Ali (1798-1828)",

Ekmeleddin Ihsanoglu (Τουρκία) "The problematique of teaching rational sciences in Ottoman Madrassas", Mustafa Kaçar (Τουρκία) "The Work on a Geodesical Instrument of Mehmet Said Efendi", Sevrap Kadoglu (Τουρκία) "Institutionalisation of Science Education and Scientific Research in Turkey in the 20th Century", Peter Mentzel (ΗΠΑ) "Unity and Diversity on Ottoman Railways", Nathalie Montel (Γαλλία) "La dimension culturelle des objets techniques: les brouettes sur le chantier du canal de Suez, 1859-1869", Ευθύμιος Νικολαΐδης (Ελλάδα) "L'organisation de l'enseignement des sciences chez les peuples chrétiens de l'Empire ottoman", Antoine Picon (Γαλλία) "Les saint-simoniens et l'Orient", Yakov Rabkin (Καναδάς) "Science in the Post-Ottoman Realm: Congruence and Diversity", Μαρία Τερδήμου (Ελλάδα) "The teaching of Mathematics and Greek Orthodox Church, 18th-19th centuries".

Συνδιοργανωτές του Συνεδρίου ήταν οι E. Ihsanoglu (IRCICA), Ευθ. Νικολαΐδης (ΚΝΕ/ΕΙΕ) και Κ. Χατζής (LATTS/ENPC).

Τα Πρακτικά του Συμποσίου θα εκδοθούν σε ειδικό τεύχος του περιοδικού *Archives internationales d' Histoire des Sciences*.

Ευθύμιος Νικολαΐδης

Κύκλος ομιλιών για την πολιτιστική κληρονομιά του Αιγαίου

 Ε' Κύκλος των ετήσιων μορφωτικών εκδηλώσεων του ΕΙΕ, που διοργανώθηκε στο Αμφιθέατρο "Λεωνίδα Ζέρβας", είχε για αντικείμενο την πολιτιστική κληρονομιά του Αιγαίου, τόσο από αρχιτεκτονική άποψη όσο και σε σχέση με τις παραδοσιακές τεχνικές που επιβιώνουν ως σήμερα, τη βιομηχανική κληρονομιά και τα προγράμματα ανάδειξης βιομηχανικών τοποθεσιών και μουσείων. Οι ομιλητές που διεξάγουν έρευνα επί τόπου και συμμετέχουν σε δράσεις που έχει φιλοξενήσει το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών, αναφέρθηκαν στα υλικά κατάλοιπα του αιγαιακού πολιτισμού: τις κατοικίες, τους οικισμούς, τα βιοτεχνικά εργαστήρια και τα βιομηχανικά κελύφη. Συγχρόνως ανέπτυξαν τα σχέδια δημιουργίας μουσείων και δικτύων βιομηχανικών τόπων στο Αιγαίο. Μίλησαν οι Κωνσταντίνος Παπαϊωάννου, καθηγητής στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ, με θέμα "Παραδοσιακές αρχιτεκτονικές της κατοικίας στο Αιγαίο", Εύη Ολυμπίου, εθνολόγος, συνεργάτης του ΚΝΕ/ΕΙΕ με θέμα "Τεχνικά επαγγέλματα και εργαστήρια στο Αιγαίο", Ευρυδίκη Σιφναίου, ιστορικός, ερευνήτρια ΚΝΕ/ΕΙΕ, με θέμα "Βιομηχανικά κτίρια και μουσεία στη Λέσβο: μια νέα προσέγγιση στην οικονομία του λαδιού" και Νίκος Μπελαβίλας, αρχιτέκτων, τ. Διευθυντής Βιομηχανικού Μουσείου Ερμούπολης, με θέμα "Βιομηχανικά τοπία στο Αιγαίο". Κατά τη διάρκεια των εκδηλώσεων οργανώθηκε έκθεση για τους ιστορικούς τόπους της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Αιγαίο και προβλήθηκαν διαφάνειες.

Ελληνοβουλγαρική Συνάντηση Εργασίας

Διοίκηση και Λειτουργία Υπηρεσιών Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης

(Αθήνα, ΕΙΕ, 25 Ιουνίου 2001)

Στις 25 Ιουνίου 2001 πραγματοποιήθηκε στο ΕΙΕ, Ελληνοβουλγαρική συνάντηση εργασίας με θέμα *Διοίκηση και Λειτουργία Υπηρεσιών Πληροφόρησης*. Η συνάντηση οργανώθηκε από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών μετά από σχετική παράκληση του Πρέσβυ της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας στην Αθήνα, καθηγητή Κίριλ Τοπάλωφ. Στόχος της συνάντησης ήταν η διμερής παρουσίαση φορέων κυρίως από τον χώρο των Εθνικών Ακαδημαϊκών και Δημοσίων βιβλιοθηκών για αμεσότερη συνεργασία στο σχεδιασμό ανάπτυξης διαδικασιών και μηχανισμών για την αξιοποίηση των συλλογών των βιβλιοθηκών. Επίσης η καθιέρωση και υλοποίηση εξειδικευμένων υπηρεσιών που θα διευρύνουν τις λειτουργίες των βιβλιοθηκών με σκοπό τη χρησιμοποίηση των δυνατοτήτων επικοινωνίας σε διαβαλκανικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Η ανταλλαγή των απόψεων και η αλληλογνωριμία των εκπροσώπων των δύο χωρών Βουλγαρίας και Ελλάδας, έδωσε την ευκαιρία να καταδειχθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά μέσα από τη πορεία και την εξέλιξη της κάθε βιβλιοθήκης, η αποτίμηση των τρεχόντων προβλημάτων που δυσκολεύουν τη μετεξέλιξή τους και τη συνολική προσπάθεια αξιοποίησής τους σε θέματα διαμόρφωσης νέων ερευνητικών και τεχνολογικών πολιτικών.

Οι εργασίες της συνάντησης άνοιξαν με χαιρετισμούς των Ι. Σιώτη - Προέδρου ΕΙΕ, Π.Μ. Κιτρομηλίδη - Διευθυντή ΚΝΕ/ΕΙΕ και Ε. Μπούμπουκα - Διευθυντή ΕΚΤ/ΕΙΕ.

Το πρώτο μέρος περιελάμβανε τις παρουσιάσεις των Βουλγάρων εκπροσώπων:

Β. Hristova - Εθνική Βιβλιοθήκη Σόφιας "Κύριλλος & Μεθόδιος", D. Krastev και S. Aneva - Ακαδημία Επιστημών/Βιβλιοθήκη, R. Koleva - Εθνική Βιβλιοθήκη "βάν Βάζοβ" της πόλης Πλόβντιβ, I. Yankova - Πανεπιστήμιο Σόφιας "St. Kliment Ohridski"/Βιβλιοθήκη, G. Belchev - Κεντρική Βιβλιοθήκη της Σόφιας, H. Dimitrova - Martinus Nijhoff Eastern Europe, Ακολούθησε το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης: Πολιτική, Διοίκηση, Λειτουργία, Ε. Σαχίνη - Υπεύθυνη Τμήματος Ανάπτυξης.

Το δεύτερο μέρος περιελάμβανε τις παρουσιάσεις εκπροσώπων ελληνικών φορέων: Α. Παπαιωάννου - Εθνική Βιβλιοθήκη, Ε. Αρματζή - Βιβλιοθήκη της Βουλής, Μ. Τζεκάκης - Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Κρήτης, Σ. Παπαγεωργίου - Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, Γ. Σκρέτας - ARGOS, Ε. Τζανατάκου - Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Σπάρτης, Η συνάντηση ολοκληρώθηκε με συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων.

Συμπερασματικά η συνάντηση των Βουλγάρων και Ελλήνων εκπροσώπων των βιβλιοθηκών υπό την αιγίδα του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και του Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών του ΕΙΕ αποτελεί μια ακόμα προσπάθεια συνεργασίας όμορων λαών με κοινά πολιτισμικά ενδιαφέροντα ώστε να προωθηθεί η συμβολή τους στην ευρωπαϊκή και διεθνή ερευνητική και τεχνολογική ενοποίηση.

Ελένη Μολφέση

Ιστορία και Κινηματογράφος

Δημιουργώντας ένα ντοкуμαντέρ με θέμα

"Μυτιλήνη 1925-1927: ένα πρωτότυπο μάθημα τοπικής Ιστορίας"

Το πρόγραμμα "Ιστορία Επιχειρήσεων και Βιομηχανική Αρχαιολογία" του Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών πρότεινε στο Υπουργείο Αιγαίου τη δημιουργία ενός ντοкуμαντέρ με θέμα τη Μυτιλήνη του 1925-1927. Το ντοкуμαντέρ θα στηριχθεί σε πρωτότυπο κινηματογραφικό υλικό εποχής, τις ερασιτεχνικές ταινίες του επιχειρηματία Μ. Κουρτζή που διασώθηκαν από τον κ. Δ. Δεμερτζή και αποκαταστάθηκαν από την Εταιρεία Αρχιπέλαγος και τον κ. Μ. Κουρτζή στα Γαλλικά Κινηματογραφικά Αρχεία.

Το πρωτογενές υλικό που αποτελεί σπάνιο τεκμήριο για την κοινωνική ιστορία της Λέσβου στον Μεσοπόλεμο θα αξιοποιηθεί σε ένα 55λεπτο βίντεο, δημιουργώντας ένα πρωτότυπο μάθημα τοπικής ιστορίας που μπορεί να συμβάλει στην ευαισθητοποίηση των κατοίκων του Αιγαίου σε θέματα τοπικού πολιτισμού και ιστορίας. Η πρωτοτυπία συνίσταται στην ιδιοτυπία της πηγής που αναπαριστά το χώρο, τα δρώμενα, κοινωνικά και οικονομικά, και τους συντελεστές. Ο δημιουργός φέρει τη ματιά ενός ευκατάστατου επιχειρηματία που ανήκει στη δεύτερη γενιά της οικογένειας Κουρτζή.

Η οικογένεια Κουρτζή έπαιξε πρωταρχικό ρόλο στην οικονομική και κοινωνική ζωή της Λέσβου, καθώς οι δραστηριότητές της εκτείνονταν από την αγροτική παραγωγή και μεταποίηση (κτήματα και πυρηνεργοστάσιο), στον τραπεζικό τομέα (Τράπεζα Μυτιλήνης), τις θαλάσσιες μεταφορές (Ατμοπλοία Αιγαίου), την εξόρυξη γαιάνθρακα (ορυχεία Ποντοηράκλειας) και τον ιαματικό τουρισμό (Λουτρά Κουρτζή).

Ο Μίτσας Κουρτζής, που είναι ο κινηματογραφιστής του υλικού αποτελεί εξέχουσα επιχειρηματική προσωπικότητα του νησιού με πολλαπλές δραστηριότητες στον αγροτοβιομηχανικό τομέα. Στο αρχείο του διασώθηκαν 40 ερασιτεχνικά φιλμ 9,5 χιλιοστών που κυκλοφόρησαν στο εμπόριο το 1924 από την εταιρεία Pathé- Baby και τραβήχτηκαν μεταξύ 1925–1927.

Ο Κουρτζής κινηματογραφεί τον δικό του κόσμο, τον κόσμο κυρίως των αστών. Φιλμάρει ό,τι θέλει να κρατήσει στην προσωπική του μνήμη, στη μνήμη της οικογένειάς και των φίλων του. Συγχρόνως πειραματίζεται με το νέο τεχνολογικό του απόκτημα, μια κινηματογραφική μηχανή. Έτσι ο ελεύθερος χρόνος μέσω της κινηματογράφησης γίνεται ιστορικό ντοкуμέντο. Οι ταινίες αποτελούν μοναδικό φιλμ μεγάλης διάρκειας από ερασιτέχνη κινηματογραφιστή της εποχής αυτής στον ελλαδικό χώρο.

Στο υλικό κινηματογραφούνται χαρακτηριστικά σημεία της πόλης της Μυτιλήνης, ο κόλπος της Γέρας, τα κτήματα της οικογένειας στην τοποθεσία "Κέντρο", όπου παρουσιάζονται και οι δοκιμές της "Εργάνης", ενός κοπτικού μηχανήματος συλλογής ελαιοκάρπου, που αποτελεί ευρεσιτεχνία του Μίτσα Κουρτζή. Ακόμη εικόνες με τα πρώτα αυτοκίνητα, εικόνες του λιμανιού με ατμόπλοια, το λιμάνι του Πειραιά, καθώς και λήψεις από ταξίδια στο εξωτερικό (Παρίσι, Βισύ, Αδριατική). Οι ταινίες εστιάζουν στις επιχειρηματικές προσπάθειες του Κουρτζή και ιδίως στην οργάνωση ελαιοκομικής παραγωγής, ορθολογικά προγραμματισμένης.

Για την ταινία συνεργάζονται η ιστορικός ερευνήτρια του ΚΝΕ/ΕΙΕ κα Ευρυδίκη Σιφναίου και ο σκηνοθέτης κ. Άγγελος Κοβότσος. Η ταινία πραγματοποιείται με την υλική υποστήριξη του Υπουργείου Αιγαίου και θα δοθεί σε αυτό για να προβληθεί προσεχώς.

Ευρυδίκη Σιφναίου

Διάλεξη Κ.Θ. Δημαρά 2001

Jean Starobinski, *Jean-Jacques Rousseau et la critique du luxe.*

Le Premier Discours sur les Sciences et les Arts.

(ΕΙΕ, Δευτέρα, 5 Νοεμβρίου 2001)

Η έκτη κατά σειρά ετήσια διάλεξη Κ. Θ. Δημαρά πραγματοποιήθηκε και φέτος, την Δευτέρα 5 Νοεμβρίου 2001, στο αμφιθέατρο "Λεωνίδα Ζέρβας" του ΕΙΕ. Προσκεκλημένος τη φορά αυτή ήταν ο Jean Starobinski, ομότιμος καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Γενεύης.

Δεν χρειάζονται ιδιαίτερες συστάσεις για έναν από τους μεγαλύτερους ευρωπαίους στοχαστές της ιστορίας των ιδεών κατά τον 20ό αιώνα. Ειδικός του Rousseau, του Montesquieu και του Montaigne, υπήρξε καινοτόμος στις μελέτες του γιατί συνδύασε στην κριτική του θεώρηση γνώσεις φιλολογίας, ιατρικής και ψυχανάλυσης. Γεγονός καθόλου τυχαίο αφού ο Jean Starobinski ξεκίνησε τη σταδιοδρομία του με σπουδές φιλολογίας, συνέχισε με σπουδές ιατρικής και πήρε δύο διδακτορικά, ένα στη φιλολογία και ένα στην ιατρική, ενώ εργάστηκε τόσο σαν κλινικός γιατρός όσο και σαν πανεπιστημιακός καθηγητής διδάσκοντας γαλλική φιλολογία, ιστορία των ιδεών αλλά και ιστορία της ιατρικής. Τα βιβλία του αποτελούν απαραίτητο σημείο αναφοράς για οποιονδήποτε μελετά τον ευρωπαϊκό Διαφωτισμό, τον Rousseau και την ιστορία της ευρωπαϊκής σκέψης του 20ού αιώνα.

Ο Jean Starobinski στην ομιλία του ανέπτυξε το θέμα: "Ο Jean-Jacques Rousseau και η κριτική της πολυτέλειας: ο Λόγος για τις Επιστήμες και τις Τέχνες". Το κείμενο της διάλεξης θα μεταφραστεί στα ελληνικά και πρόκειται να εκδοθεί από το ΚΝΕ στη σειρά "Ετήσια διάλεξη Κ.Θ. Δημαρά".

